

200 JAAR SIERTEELT IN DE GENTSE RAND

Ontdek al fietsend 200 jaar sierteelt in de rand rond Gent. Een tocht langs prachtige villa's, oude bedrijfsgebouwen en sprekende straatnamen – stille getuigen uit de bloeiperiode van de Gentse horticultuur.

Deze fietstocht werd uitgestippeld in het kader van het Flore de Gand-project. Dit project wordt gerealiseerd door IDLab, de Plantentuin en het Universiteitsarchief Gent en kon tot stand komen met subsidies van de Vlaamse Gemeenschap. Meer info over het project via www.floredegand.be.



Kasteel Rozelaer – Stationsstraat 105, Lochristi

In 1867 sticht Charles Vuylsteke een bloemisterij op gronden van kasteel Rozelaer. Hij plant er onder meer azalea's, camelia's en palmen. Hij legt er de basis voor de tuinbouwteelt in Lochristi.

Vanaf 1879 focust Charles Vuylsteke op de teelt van exotische planten. Via contacten met Belgische ambassades en consulaten koopt en ruilt hij zaden en planten met buitenlandse botanici. Zijn **unieke netwerk** reikt tot in Afrika, Azië, Amerika en Oceanië.

Vuylsteke drukt ook als vernieuwer zijn stempel op de tuinbouw. Hij specialiseert zich in het kweken van hybride begonia's, azalea's en orchideeën.

In 1911 lukt het hem als **eerste om drie orchideeëngeslachten met elkaar te kruisen**. De *Vuylstekeara* is geboren. Voortaan krijgen alle kruisingen tussen *Cochlioda*, *Miltonia* en *Odontoglossum* deze naam.



Bron: Plantillustrations.org

Odontoglossum crispum Lindl. Charles Vuylsteke werkt vaak met zaden van deze plant. Ze wordt beschouwd als een van de mooiste, maar ook moeilijkst te kweken orchideeën ter wereld.

Alfons Braeckmanlaan 430, Destelbergen

Vandaag is 't Haeseveld een ontmoetingsplaats met een horecazaak, micro-brouwerij en feestzaal. Een eeuw geleden lag hier een van de grootste en **modernste bloemisterijen van Gent**.

In 1910 bouwt August Toeffaert een bloeiend bedrijf op de grens tussen Sint-Amandsberg, Oostakker en Destelbergen. Hij kweekt er onder meer kentie, azalea en rhododendron. De planten en bloembollen worden

verhandeld van Europa tot Amerika en Canada, en zelfs tot in China.

In 1943 neemt N.V. Bloemisterij Flora de zaak over, maar de nasleep van de oorlog brengt het bedrijf in moeilijkheden. In 1957 wordt de N.V. Flora ontbonden. In 1980 wordt de voormalige bloemisterij verkocht. Dankzij een grondige restauratie kan iedereen nu genieten van dit **unieke stukje industrieel erfgoed**.



Bron: Inventaris Onroerend Erfgoed

De bloemistenvilla met daarnaast de inpakhal, de watertoren en de stookplaats. Aan de noordzijde van de inpakhal bevond zich vroeger een aftakking van de spoorlijn Gent-Antwerpen. De serres bevonden zich in Destelbergen. Foto Mieke Verbeeck.

BLOEMISTEN IN DE STRAAT

Gent is een bloemenstad in hart en nieren. Dat zie je ook aan haar straatnaambordjes. Kijk tijdens het fietsen eens opzij. Wie weet kom je een oude bekende tegen.

Charles Vuylstekehof	1844-1927 grondlegger van de tuinbouwteelt in Lochristi Lochristi, in de buurt van Punt 1
Georges Wibierdreef	1880-1948 bloemist Sint-Amandsberg, zijtak van Punt 3
Georges Maenhoutdreef	1868-1925 bloemist gespecialiseerd in <i>Araucaria</i> en azalea Sint-Amandsberg, in de buurt van Punt 3, 4 en 5
August Van Geertstraat	1846-1938 bloemist Sint-Amandsberg, Punt 5
Karel Van Renterghemstraat	1881-1918 hofbouwer Sint-Amandsberg, in de buurt van Punt 5
Louis Van Houttestraat	1810-1876 plant- en tuinbouwkundige Gentbrugge, in de buurt van Punt 5
Louis De Smetstraat	1813-1887 tuinbouwkundige Ledeberg, in de buurt van Punt 5
Edward Pynaertkaai	1835-1900 tuinbouwkundige Ledeberg, tussen Punt 5 en 12
Johannes Hartmannlaan	1870-1948 Deens bloementeler Sint-Amandsberg, zijtak van Punt 7
Emiel Lossystraat	1862-1935 tuinbouwkundige gespecialiseerd in <i>Bromelia</i> en hortensia Sint-Amandsberg, tussen Punt 7 en 8
Lieven Delaruyestraat	1826-1899 tuinbouwkundige Ledeberg, in de buurt van Punt 9
Frederik Burvenichstraat	1837-1917 tuinbouwkundige Gentbrugge, in de buurt van Punt 9
Alexis Dallièrestraat	1823-1901 tuinbouwer in Gentbrugge en Ledeberg Ledeberg, Punt 10
Adolf Papeleupark	1811-1859 pionier in de commerciële boomkwekerij en rozenteelt Ledeberg, Punt 11
Jozef Vervaeenestraat	1835-1914 tuinbouwkundige gespecialiseerd in azalea's Ledeberg, Punt 12

3

AZALEA'S EN VILLA'S

Antwerpsesteenweg 561, Sint-Amandsberg

Villa Marcelle is het woonhuis van Georges Wibier. Hij laat deze imposante villa in 1901 bouwen naar plannen van architect Jan Rooms. De villa ligt op een steenworp van zijn bloemisterij, verderop in de Antwerpsesteenweg.

Bloemisterij G. Wibier is gespecialiseerd in azalea's, *Araucaria* en palmen. Vooral de azalea's doen het goed op de zandheuvelds van Sint-Amandsberg. Ze worden het uithangbord van de firma. In 1928 pronken ze op de Gentse Floraliën.



Aanzicht van Villa Marcelle.

4

SINT DOROTHEA

Sint-Dorotheastraat, Sint-Amandsberg

Sint Dorothea van Cappadocië is de patroonheilige van bloemenverkopers en tuinlieden. In de 17de eeuw worden veel broederschappen van hoveniers en plantenliefhebbers aan haar gewijd. In Gent zijn er maar liefst drie.

De Gentse **Sint-Dorotheabroederschap** rond de Sint-Michielskerk werd opgericht in 1648. Dat maakt haar mogelijk de oudste nog bestaande hobbyvereniging van België.

In de 19de eeuw ontstaat uit de Gentse broederschappen de Société de Flore. Zij legt de kiemen voor de Gentse Floraliën.



Marteldood van de heilige Dorothea. Schilderij van Josse Van der Baren. Foto Dominique Provost.

EEN KLEURRIJK AZALEATIJDSCHRIFT

August Van Geertstraat, Sint-Amandsberg

August van Geert is eigenaar van een bloemisterij in Sint-Amandsberg, en verwoed schrijver. In 1881 lanceert hij een eigen azaleatijdsschrift: **'Iconographie des Azalées de l'Inde'**. Het tijdschrift valt op door haar kleurplaten, en wordt vertaald in het Duits, Frans en Engels. Van Geert staat ook mee aan de wieg van de 'Revue de l'Horticulture Belge et Etrangère'.

Van Geert verdedigt met vuur de belangen van lokale hofbouwers. Hij ligt mee aan de basis van het Comité der Gentse hofbouwers en van de Syndicale Kamer der Belgische Hofbouwkundigen.



Bron: Google Books

Kleurplaat van de *Azalea* 'Madame Louis Van Houtte' uit Van Geerts azaleatijdsschrift.



Naast Lucien De Clercq specialiseren vele andere bedrijven uit de buurt zich in de palmenteelt. Dit briefhoofd van het bedrijf Ad. De Clercq-Van Ghyseghem (geen familie) bevat een tekening van die specialiteit: een kentia-palm.

DE MOOISTE PALMEN

Sint-Bernadettestraat 59, Sint-Amandsberg

De woning van Lucien De Clercq weerspiegelt maar half de wereldfaam die zijn tuinbouwbedrijf geniet. Het bedrijf is gespecialiseerd in het zaaien van palmen, in het bijzonder de kentia uit Australië. De palmen reizen de wereld rond.

Het jaarboek 1940 van de Belgische Hofbouw vermeldt De Clercq als het **belangrijkste zaaibedrijf van palmen** in België

Henri Van Cleemputteplein 1-2 en Johannes Hartmannlaan, Sint-Amandsberg

In 1897 start de Deen Johannes Palmer Hartmann in Sint-Amandsberg als zelfstandige bloementeler. Op dertig jaar tijd bouwt hij zijn bescheiden bloemisterij uit tot een **exportgigant** met 100 hectare grond, 100 serres en 125 medewerkers. In 1908 bouwt hij een imposante bloemistenvilla, ontworpen door de Deense architect Carl Brommer.

Hartmann verhandelt vooral azalea's, *Araucaria*, camelia's, hortensia's, laurier, palmbomen en knolbegonia's. Hij importeert jaarlijks één miljoen kokospalmzaden uit Brazilië en 45 miljoen *Howeazaden* uit

Australië. Siertelers uit de buurt kopen de zaden op en leveren nadien de planten aan hem terug.

De teelt legt hem geen windeieren. Tussen 1923 en 1938 wint Hartmann **honderden prijzen en onderscheidingen** op de Gentse Floraliën.

In 1923 wordt Hartmann benoemd tot **consul van Denemarken** voor de stad Gent. Op de bloemisterij ontstaat een kleine Deense gemeenschap. Heel wat Deense telers lopen er stage.



Bron: Universiteitsarchief Gent



Bron: Adrien Saverwyns

Villa en serres van het tuinbouwbedrijf van Hartmann. Op de hoek van het Henri Van Cleemputteplein en de Johannes Hartmannlaan vind je vandaag nog de villa en restanten van de oude serres. De achterliggende gronden zijn verkaveld.

Louis Van Houttestraat, Gentbrugge

Louis Van Houtte is een naam die klinkt als een klok in bloemenstad Gent. Na een expeditie in Brazilië en twee jaar als directeur van de Brusselse botanische tuin, vestigt hij zich in 1839 in Gentbrugge. Daar richt hij samen met Adolf Papeleu een **hofbouwbedrijf** op. Na 1844 zet hij de zaak alleen verder.

Het bedrijf geniet snel **wereldfaam**. Koning Leopold I, de koning van Portugal, de keizer van Brazilië ... allemaal komen ze op bezoek.

Louis Van Houtte is van alle markten thuis. Hij werkt als redacteur aan het tijdschrift 'L'Horticulteur belge'. Vanaf 1845 geeft hij

'Flore des serres et des jardins de l'Europe' uit, een luxetijdschrift in 23 volumes met ruim 2000 kleurplaten. In 1849 richt hij met steun van Charles Rogier de '**Institut Royal d'Horticulture**' op, de eerste tuinbouwschool in Europa. Van 1854 tot zijn overlijden in 1876 is hij burgemeester van Gentbrugge.

Van Houtte verdwijnt nooit helemaal uit beeld. Op het pleintje in de Louis Van Houttestraat wordt drie jaar na zijn dood een bronzen standbeeld onthuld. Op 26 juni 1910 wordt Van Houttes honderdste geboortedag gevierd met een optocht en een banket in het Gentse Casino.

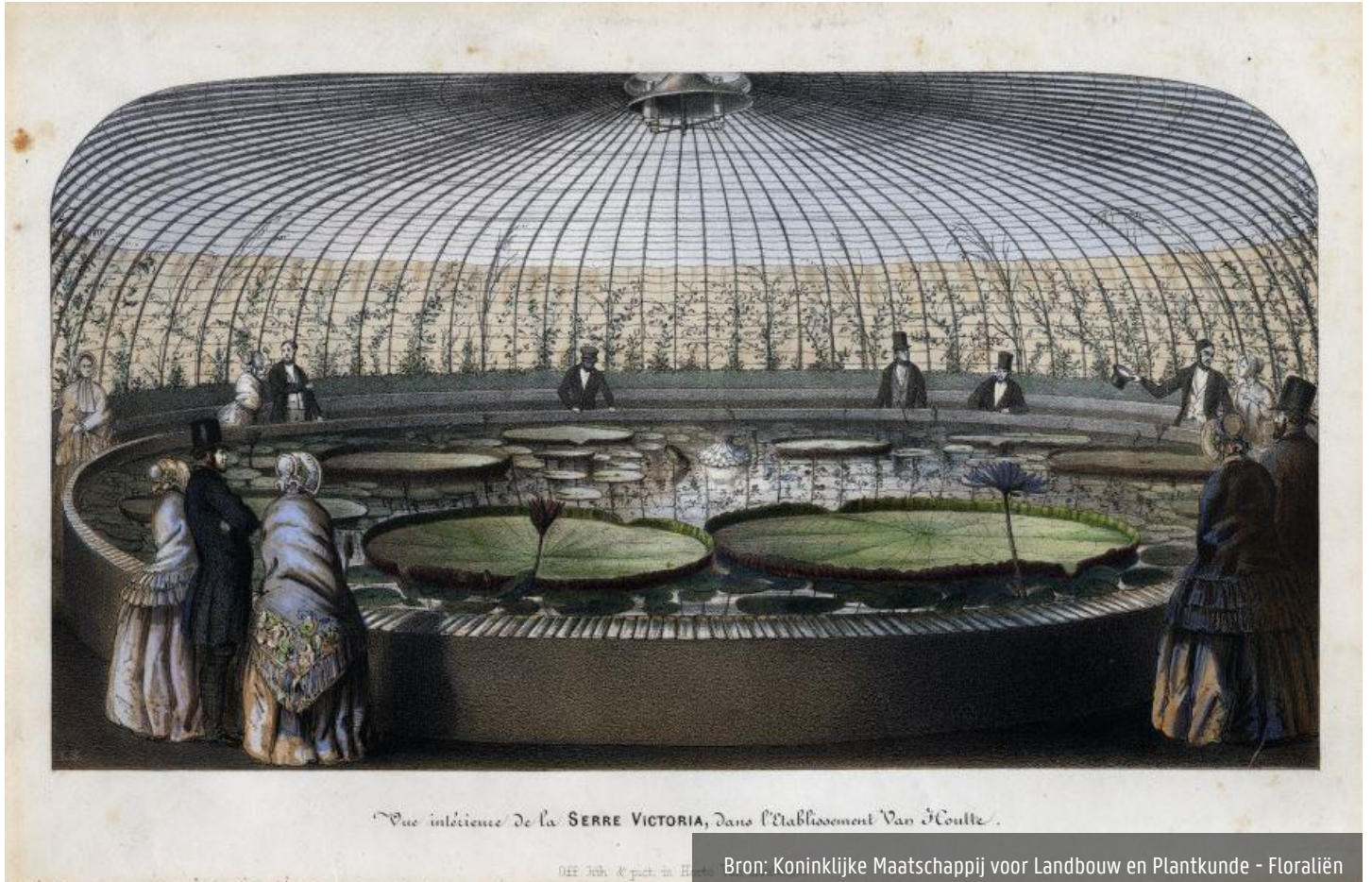


Sferbeeld van de historische stoet in Gentbrugge ter gelegenheid van het eeuwfeest van de geboorte van Louis Van Houtte in 1910.

Victoria Regiapark, Gentbrugge

Waar ooit Louis Van Houttes serres stonden, ligt nu het Victoria Regiapark. De naam van het park verwijst naar een **Zuid-Amerikaanse reuzewaterlelie**. Van Houtte slaagt er als eerste in deze *Victoria regia* te laten bloeien op het Europese vasteland.

De verhoogde grasbedden in het park verwijzen nog naar de oude kweekbedden. Door de boomkruinen loopt een band met oude afbeeldingen van firma Van Houtte. Een aantal bomen dateert nog uit de tijd van Van Houttes bedrijf.



Binnenaanzicht van de *Victoria*-serre in het tuinbouwbedrijf van Louis Van Houtte. De warmwaterserre werd speciaal gebouwd om de reuzenwaterlelie te laten groeien.

10

MEESTER EN PUPIL

Alexis Dallièrestraat, Ledeberg

Alexis Dallièr gaat als achttienjarige in de leer bij Louis Van Houtte. In 1845 begint hij een kleine bloemisterij in Ledeberg. Al snel moet hij uitwijken naar een grotere locatie in Gentbrugge. Hier laat hij in 1865 een **monumentale broeikas** bouwen, met sierlijke decoratieve gietijzeren zuiltjes.

Zijn prijzenkast puilt uit met medailles en eretekens. Op de Floraliën van Sint-Petersburg kaapt hij de gouden medaille weg met een lot van 25 bloeiende azalea's.

15.000 ANTHURIUM SCHERZ

Starke planten : Fr. — 1.000 %

Mooie planten : Fr. 750 à 850 %

Kleine planten : Fr. 300 à 500 %

UITGELEZENE SOORTEN...

vier EERSTE PRIJZEN Floraliën 1938

Voor Juni — Juli :

7.000 Bilbergia Rhodocyana

Zeer mooie planten met knop

FIRMA A. DALLIÈRE

Brusselschesteenweg, 177

Ledeberg-Gent (België)

Floralies Gantoises 1938.

Gentsche Floraliën 1938.

Bron: Universiteitsarchief Gent

Greep uit het aanbod van de firma A. Dallièr. Hij spreekt in deze catalogus vol trots over zijn planten en prijzen.



Bron: Koninklijke Maatschappij voor Landbouw en Plantkunde - Floraliën

Portret van Adolf Papeleu.

11

EEN WERELDCENTRUM

Adolf Papeleupark, Ledeberg

Adolf Papeleu was de grondlegger van de **Wetterse boomkwekerijen**. In 1936 start hij een sier- en fruitboomkwekerij in Wetteren. Na expedities in Guatemala vestigt Papeleu zich op de Boskantse hei. Al snel heeft hij tot dertig mensen in dienst. Zijn boomkwekerij groeit uit tot de **grootste van België**.

Wanneer Papeleu in 1859 overlijdt, neemt zijn meesterknecht de kwekerij over. Andere werklieden zwermen uit en starten hun eigen bedrijven. Wetteren groeit uit tot wereldcentrum voor boomkwekerijen.

12

DE AZALEA INDICA

Jozef Vervaeenestraat, Ledeberg

In de tweede helft van de negentiende eeuw wordt de *Azalea indica* hét uithangbord van de Gentse sierteelt. Ze krijgt een ereplaats op de Gentse Floraliën.

Heel wat kwekers gaan met de azalea aan de slag. Edward Van der Cruyssen brengt de variëteit 'Madame Van der Cruyssen' op de markt. Vader en zoon Vervaeene spannen de kroon. Domien Vervaeene krijgt op de Floraliën van Sint-Petersburg een gouden medaille voor maar liefst tien **nieuwe variëteiten**. Zijn zoon Jozef pakt in 1884 uit met de nieuwe variëteit **vervaeeneana**. De zalmkleurige bloemen met witte rand veroveren de wereld.



Joseph Vervaeenes *Azalea indica* var. *vervaeeneana*

13

OVER DE RAND

Laarnebaan 5, Heusden

De groene rand rond Gent reikt ver. Naast Sint-Amandsberg en Gentbrugge kent ook **Heusden** een bloeiend horticultureel verleden.

Emiel De Wever teelt er tussen de jaren 1920 en 1950 azalea's en kentia's. Hij bezit een buitengewoon mooie verzameling en neemt hiermee deel aan talrijke nationale en internationale tentoonstellingen.



Bron: Universiteitsarchief Gent

Bloemistenvilla De Wever met vooraan de bloemperken.

FLORE DE GAND

Flore de Gand is meer dan 200 jaar sierteelt in de Gentse rand. We verzamelden talrijke historische beelden en getuigenissen uit het Gentse sierteeltverleden. Het resultaat zie je op onze **interactieve kaart**. Je kan ook zelf foto's en verhalen opladen. Meer informatie vind je via **floredegand.be**.

Nog niet uitgefietst? Op **RouteYou** vind je verschillende routes langs groene knooppunten in en rond Gent. Bij elke route hoort een **brochure**.

Interactieve kaart



Foto's opladen



Meer routes



Afbeelding voorpagina: prent van het tuinbouwbedrijf Louis Van Houtte in 1845.
Bron: Collectie Koninklijke Maatschappij voor Landbouw en Plantkunde – Floraliën.

Fietstocht downloaden voor GPS (via RouteYou): <https://www.routeyou.com/nl-be/route/view/8733922/fietsroute/de-groene-zesdaagse-sierteelt-in-de-gentse-rand>

PRAKTISCHE TIPS

Deze brochure fietst met je mee. Hieronder vind je enkele tips voor een zorgeloze fietstocht, met hier en daar een verborgen groene parel langs de route.

Punt 1 → 2

Fiets naar het zuidoosten op Stationsstraat (500m) > vervolg naar Burgstraat (400m) > sla rechts af naar Winkelputrede (450m) > sla rechts af naar Groenstraat (69m) > sla links af naar Hoenderstraat (1,0km) > sla rechts af naar Bonsgrachtstraat (850m) > sla rechts af naar Houtstraat (1km) > sla links af naar Stationsstraat (200m) > fiets kort op domein 't Haeseveld aan je rechterkant

Punt 2 → 3

Sla rechts af naar Volderrede (900m) > sla rechts af naar Kwadenplasstraat op grindweg (1,1km) > sla rechts af naar Prosper de Troyerlaan (350m) > sla links af naar Admiraalstraat (55m) > sla rechts af naar Bijlokestraat (750m) > houd rechts aan op rotonde en sla onmiddellijk rechts af naar Rietwegel > ga door **park Rozebroeken** (links over brugje en volg kort fietspunt 73 tot aan vijver) > sla rechts af naar Duivestraat (180m) > sla rechts af naar Kriekerijstraat (430m) > vervolg naar Rozebroekslag (350m) > steek Aflons Braeckmanlaan en Victor Braeckmanlaan over en vervolg naar Jef Crickstraat (290m) > sla rechts af naar Heiveldstraat (68m) > sla links af naar Zavelput (280m) > sla rechts af naar Antwerpsesteenweg > wijk kort af van de route en sla links af naar Georges Wibierdreef (180m)

Punt 3 → 4

Keer terug op Antwerpsesteenweg (170m) > sla rechts af naar Lijnmolenstraat (48m) > sla links af naar Sint Dorotheastraat (220m)

Punt 4 → 5

Wijk kort af van de route en sla links af naar Paviljoenweg (350m) > links van **speeltuin Biest** vind je August Van Geertstraat

Punt 5 → 6

Keer terug op Paviljoenweg (350m) > sla links af naar Sint-Dorotheastraat (350m) > sla links af naar Frans Masereelstraat (23m) > ga rechtdoor op **Ferdinand Snellaertplein** (93m) > sla rechts af naar Hans Memlingstraat (170m) > sla links af naar Waterstraat (279m) > sla links af naar Sint-Bernadettestraat (120m)

Punt 6 → 7

Fiets verder op Sint-Bernadettestraat (170m) > vervolg naar Visitatiestraat langs begraafplaats van **Campo Santo** en volg voor het kleine pleintje de knik van Visitatiestraat naar links (740m) > sla rechts af naar Antwerpsesteenweg (130m) > sla links af naar Schoolstraat (400m) > sla rechts af naar Henri Van Cleemputteplein (52m) > kijk ook eens naar de villa vanuit Johannes Hartmannlaan

Punt 7 → 8

Fiets verder op Adolf Baeyensstraat (700m) > sla links af naar Dendermondsesteenweg (290m) > sla rechts af naar Emiel Lossystraat (400m) > sla rechts af naar Nijverheidskaai (350m) > sla rechts af naar Gentbruggestraat (124m) > sla links af naar Gentbruggebrug (220m) > sla rechts af naar Vincent Evrardlaan (130m) > sla bij roze gevelkunstwerk rechts af naar **Arbedpark** en houd links aan (150m) > sla rechts af naar Kerkstraat (450m) > sla links af naar Louis Van Houttestraat en fiets tot standbeeld (65m)

Punt 8 → 9

Verlaat rotonde naar steegje Kleemburg > volg Kleemburg en sla rechts af naar **Victoria Regiapark** (230m)

Punt 9 → 10

Ga door Victoria Regiapark tot aan speeltuin > vervolg naar Desire Toeffaertstraat (130m) > sla links af naar Lieven Delaruyestraat (9m) > sla rechts af naar A. Dallièrestraat (65m)

Punt 10 → 11 en 12

Fiets verder op A. Dallièrestraat (110m) > sla links af naar Brusselsesteenweg/N9 (190m) > sla na bloemist 'Marleentje' rechts af naar Edmond Van Hoorebekestraat (350m) > sla voor het woonzorgcentrum links af naar **park De Vijvers** > houd rechts aan en fiets tot De Naeyerdreef > sla rechts af naar De Naeyerdreef (230m) > sla links af naar Walstraat (260m) > sla links af naar Jozef Vervaekestraat tot onder E17 (120m) > sla rechts af naar **Adolf Papeleupark** (110m) > keert terug en sla rechts af naar Jozef Vervaekestraat

Punt 12 → 13

Vervolg naar Jozef Vervaekestraat (250m) > sla rechts af en ga onder treinsporen > vervolg naar Eugene Zettermanstraat (130m) > ga onder treinsporen (110m) en sla links af naar Gontrodestraat (50m) > sla links af naar Heidestraat (300m) > sla links af naar Jules de Saint-Genoisstraat (500m) > steek Brusselsesteenweg over en vervolg naar Braemstraat (350m) > sla rechts af naar Emiel Verhaerenlaan (300m) > steek Arthur Van Laethemstraat over (50m) en vervolg naar Weverboslaan (400m) > steek rotonde over (70m) en vervolg naar Weversbosdreef (770m) aan bord **Gentbrugse Meersen** > sla rechts af naar Koningsdonkstraat (170m) > sla rechts af naar Heusdenbaan (230m) > sla links af naar Heusdenbaan/N447, over de brug rechtdoor op de Veerdreef en ga rechtdoor naar Heusdendorp (1,1km) > sla net voorbij de kerk links af naar Steenakkerstraat (150m) > sla links af en blijf Steenakkerstraat volgen (700m) > sla rechts af naar Meersstraat/N447 (400m) > neem op rotonde derde afslag naar Laarnebaan (93m) en stop aan het eerste huis aan de linker kant

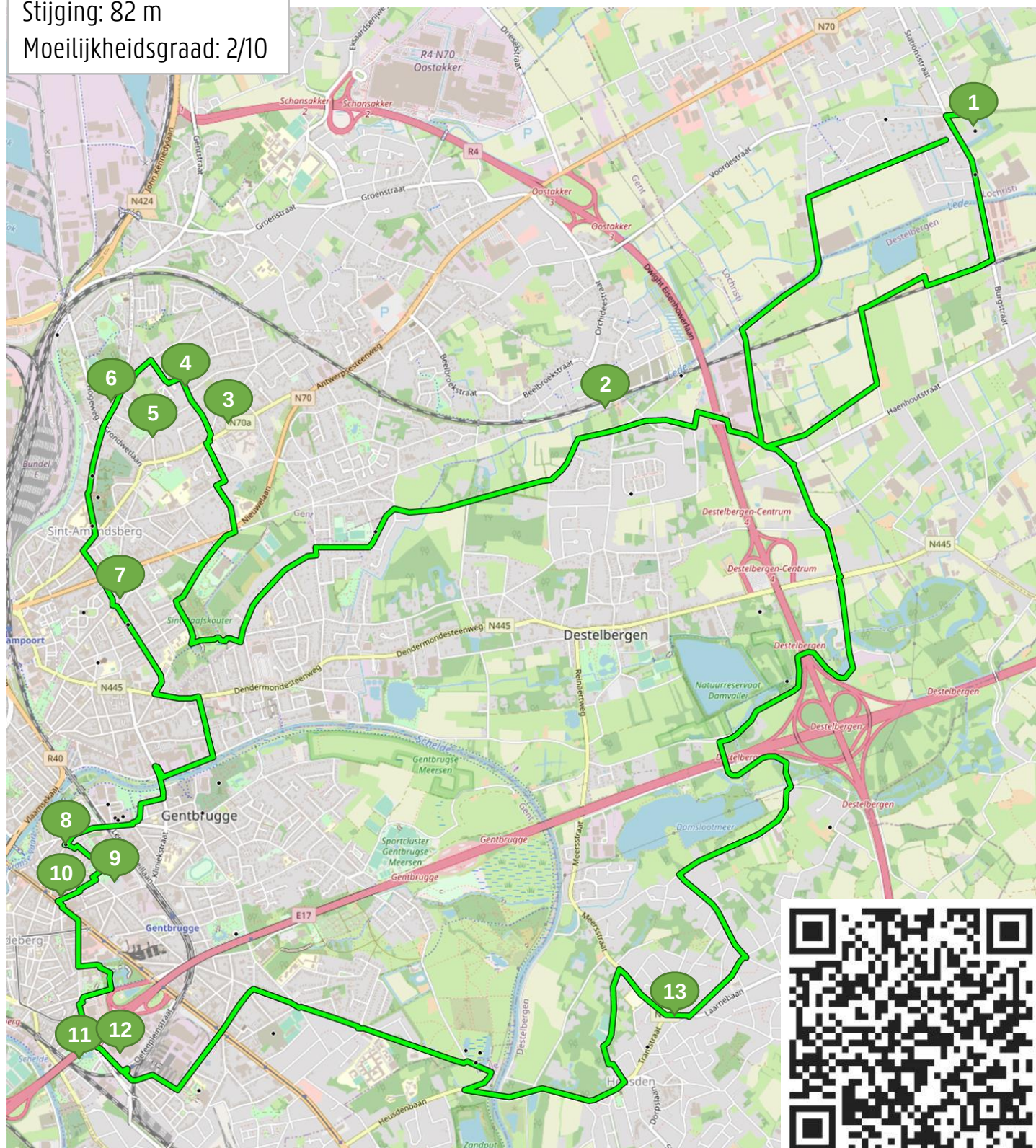
Punt 13 → 1

Fiets verder op Laarnebaan (98m) > sla links af naar Heidestraat (550m) > sla links af naar Blauwesteenstraat (700m) > sla rechts af naar Hooistraat (1km) langs **Damslootmeer** > sla links af naar Lagen Heirweg (350m) > houd links aan naar Stapsteenweg (450m) en ga over E17 > sla rechts af naar Damvalleistraat (1,9km) langs **Damvallei** en ga voorbij R4 > steek rotonde over naar Damstraat (850m) > steek rotonde over naar Houtstraat (280m) > sla rechts af naar Schaessestraat (750m) langs **Proefcentrum voor Sierteelt** > sla rechts af naar Veldekensstraat (700m) > vervolg weg naar Lichtelarestraat (400m) > sla na bedrijf Microflor rechts af naar Beukendreef tot aan kasteel Rozelaer (1,1km)

Lengte: 33,2 km

Stijging: 82 m

Moeilijkheidsgraad: 2/10



Kaartje: © Geo Javawa, Route: © RouteYou



Powered by route  you